Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Directoraat-generaal Agro

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/lvvn

Ons kenmerk
DGA DDV/ 108569665

Bijlage(n)
1

Datum 18 november 2026
Betreft Aanbieding rapport lage inkomens en armoede in de land- en tuinbouw in 2019-2023

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeren wij uw Kamer over het rapport lage inkomens en armoede in de land- en tuinbouw 2019-2023 van Wageningen Social & Economic Research (WSER).

Met dit rapport wordt invulling gegeven aan de motie-Van der Plas c.s. (Kamerstuk 35925, nr. 82). Deze motie heeft de regering gevraagd specifieker in beeld te brengen welke type land- en tuinbouwbedrijven een gezinsinkomen onder de lageinkomensgrens hebben en gedurende welke periode. Aanleiding hiervoor was dat uit het Bedrijveninformatienet van WESR naar voren was gekomen dat structureel een derde van de land- en tuinbouwbedrijven een gezinsinkomen onder de lageinkomensgrens heeft. Dit onderzoek levert additionele informatie over de mate waarin agrarische gezinnen voor kortere of langere periode onder de armoedegrens leven.

WSER heeft voor dit onderzoek gebruik gemaakt van CBS-data over agrarische huishoudens en de door het CBS, SCP en Nibud ontwikkelde methode om armoede te meten. Daarbij worden, naast het inkomen van de ondernemer en partner, ook de inkomens van andere leden van het huishouden en de vermogensbuffer[1] meegenomen. Er is sprake van armoede als een huishouden na het betalen van de vaste lasten te weinig geld overhoudt voor de basisbehoeften en onvoldoende vermogen heeft om dit op te vangen. De armoedegrens verschilt per huishoudenssamenstelling.

Waar het Bedrijveninformatienet heeft gekeken naar het inkomen uit het agrarische bedrijf, kijkt dit onderzoek naar de financiële situatie van het hele huishouden. De cijfers vullen elkaar daarmee aan en geven samen een breder beeld van de inkomenspositie van agrarische ondernemers. Omdat gebruik gemaakt wordt van uniforme methode om armoede te meten kan dit rapport ook benut worden om een vergelijking te maken met andere huishoudens in Nederland.

[1] Bij de vermogensbuffer telt alleen het direct te besteden vermogen mee. Dat komt neer op alle bezittingen (zoals spaargeld, aandelen en ondernemingsvermogen) exclusief de eigen woning, negatief gewaardeerde vermogensbestanddelen en pensioenvermogen. De waarde van de eigen woning is dus geen onderdeel van het vermogen dat meegenomen wordt bij de berekening van armoede, maar in het inkomen zijn de opbrengsten en de kosten van de eigen woning wel verdisconteerd.

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees, Internationaal en Agro economisch beleid

Ons kenmerk
DGA-EIA / 108569665

Belangrijkste bevindingen van het rapport
Uit het rapport blijkt dat armoede onder agrarische huishoudens beperkt voorkomt. In de periode 2019–2023 leefde gemiddeld 0,7% van de agrarische huishoudens in armoede, wat neerkomt op ongeveer 400 huishoudens. Dit percentage was in deze periode vrij stabiel en ligt onder het Nederlandse gemiddelde van alle huishoudens (5,5%) over dezelfde periode[2].

De verschillen voor bedrijfsgrootte en bedrijfstype zijn beperkt. Zo varieert het aandeel huishoudens in armoede van gemiddeld 0,9% bij zeer kleine bedrijven tot 0,6% bij zeer grote bedrijven. Ook tussen bedrijfstypen zijn de verschillen relatief klein. De percentages variëren van 0,6% bij verschillende bedrijfstypen tot 1,0% bij de overige graasdierbedrijven[3]. Op provinciaal niveau zijn de verschillen iets groter, met 1,2% in Groningen en met 0,5% in Utrecht.

Langdurige armoede komt onder agrarische huishoudens weinig voor. Gemiddeld leefde 0,1% van de huishoudens drie jaar of langer in armoede, tegenover 2% van alle Nederlandse huishouden. Armoede onder agrarische huishoudens lijkt daarmee voornamelijk incidenteel van aard. Ook bij langdurige armoede zijn de verschillen voor bedrijfsgrootte en bedrijfstype beperkt. De hoogste percentages zijn bij de overige graasdierbedrijven en in de provincie Groningen, beide gemiddeld 0,3%.

Het besteedbare inkomen[4] van agrarisch huishoudens was in 2019-2023 gemiddeld €82.000, tegenover gemiddeld €49.880 voor alle Nederlandse huishoudens. In de periode 2019-2023 had gemiddeld 11% van de agrarische huishoudens een besteedbaar inkomen van minder dan €30.000 en gemiddeld 4% een besteedbaar inkomen van minder dan €15.000. Van alle Nederlandse huishoudens had gemiddeld 33% een besteedbaar inkomen van minder dan €30.000 en gemiddeld 6% een besteedbaar inkomen van minder dan €15.000.

De percentages van agrarische huishoudens met een laag besteedbaar inkomen liggen een stuk hoger dan de vermelde percentages bij armoede. Dit verschil komt omdat bij armoede niet alleen gekeken wordt naar directe inkomens en uitgaves maar ook naar de aanwezige vermogensbuffer. Agrarische huishoudens kunnen hierdoor dus ondanks een lager besteedbaar inkomen buiten de armoedegrens vallen. Aan de andere kant beschikte gemiddeld 17% van alle agrarische huishoudens over een besteedbaar inkomen van meer dan €120.000, vergeleken met 3,2% gemiddeld van alle Nederlandse huishoudens.

Bij de kleinste bedrijven was het aandeel huishoudens met een besteedbaar inkomen onder de €30.000 het hoogst (17%). Ook bij akkerbouw- en overige graasdierbedrijven was dit aandeel relatief hoog (13–15%). Bij zowel zeer grote bedrijven als varkensbedrijven had 5% van de huishoudens een besteedbaar inkomen onder de €15.000.

[2] Huishoudens armoede en inkomen, 2019-2023 | CBS
[3] Onder andere schapen-, geiten-, paarden-, pony- en vleesveebedrijven.
[4] Het bruto-inkomen verminderd met betaalde inkomensoverdrachten, premies inkomensverzekeringen, premies ziektekostenverzekeringen en belastingen op inkomen en vermogen. Het bruto inkomen omvat inkomen uit arbeid, inkomen uit eigen onderneming, inkomen uit vermogen, uitkering inkomensverzekeringen, uitkering sociale voorzieningen, ontvangen gebonden overdrachten en ontvangen inkomensoverdrachten.

Directoraat-generaal Agro
Directie Europees, Internationaal en Agro economisch beleid

Ons kenmerk
DGA-EIA / 108569665

Conclusie
Uit dit onderzoek blijkt dat armoede onder agrarische huishoudens weinig voorkomt, ook in vergelijking met andere Nederlandse huishoudens. Opvallend is dat een lager besteedbaar inkomen niet direct tot armoede leidt en dat dit waarschijnlijk komt omdat agrarische huishoudens over een vermogensbuffer beschikken. Het blijft belangrijk om in de toekomst ook oog te houden voor het verdienvermogen van agrarische bedrijven. De plannen van het kabinet op het gebied van landbouw, natuur en stikstof zullen mogelijk ook gevolgen hebben voor de financiële positie van agrarische huishoudens. Het vervolgonderzoek van WSER, dat in het voorjaar van 2027 verschijnt, zal meer inzicht geven in de sociaaleconomische effecten van deze plannen.

Tenslotte willen wij de onderzoekers bedanken voor hun onderzoek. Dat deze methodiek de volledige huishoudens meerekent, sluit goed aan bij het karakter van de agrarische sector met veel familiebedrijven.

Jaimi van Essen
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Silvio P.A. Erkens
Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur